

A műszaki könyvtárak és a termelés újítói

A »Bibliotekar« 1952. 10. számából

Azerbajdzsán műszaki könyvtárai rendszeres segítséget nyújtanak a köztársaság hatalmas kőolajipara dolgozóinak, hogy termelési feladataikat teljesíthessék, sőt túlteljesíthessék. A könyvtárnak különleges figyelmet fordítanak a termelés újítóinak kiszolgálására.

1951. októberében az »Azneft« (Azerbajdzsáni Kőolaj Egyesülés) Központi Tudományos-műszaki Könyvtára (CNTB), amely szervezője és módszertani vezetője egész sor műszaki könyvtárnak, megszervezte e műszaki könyvtárak felülvizsgálatát, hogy helyes képet kapjon arról, mi módon szolgálják ki a termelés újítóit és élenjáró dolgozóit.

A vizsgálat ideje alatt (1951. október 1—1952. június 1.) Azerbajdzsán kőolajiparának műszaki könyvtárai a termelés újítóinak és élenjáró dolgozóinak százaival vonták be az olvasók taborába, kiknek ezidő alatt több mint 7 ezer termelés-technikai művet adtak ki. Sok dolgozónak a könyvet a munkahelyen kézbesítették.

Szélesen bontakozott ki a könyvtárosok alkotó kezdeményezése, akik igyekeztek munkamódszerüket a haladó termelési tapasztalatok propagandája és terjesztése terén megjavítani. Az olvasó ankétok, könyvismertetések, a könyvekről való beszélgetések fokozatosan a technikai irodalom ajánlásának állandó formáivá lettek.

Meg kell jegyezni, hogy műszaki könyvtáraink a vizsgálatig nem eléggé használták ki a könyv tömegpropagandájának formáit. Az »Azneft« Központi Tudományos Technikai Könyvtára azt a feladatot tűzte maga elé, hogy éppen a tömegpropaganda módszereit gyökeresebbé tegye a könyvtárak gyakorlatába. Ebből a célból olvasó ankétot rendeztek Amirov A. D. és Onatanov Sz. T. »A forrás-kompresszor részleg mestere« c. könyve (1951) megvitatására. A könyvet az »Azneft« egyesülés technikai osztályával egyetértésben választották ki. Ennek az ankétnak az előkészítésében sok műszaki könyvtár vett részt. Különösen nagy munkát végzett az »Ordzonikidzeneft« tröszt könyvtára.

Az olvasókonferencia megtartásának napjáról idejében (egy hónappal előbb) értesítették a kisebb üzemi egységek könyvtárait és ez lehetőséget adott nekik arra, hogy az olvasókat előkészítsék a könyv megvitatásában való aktív részvételre.

Az »Azneft« központi könyvtára az összes könyvtárakba elküldte az ankét számára összeállított ajánló bibliográfiát, amelyet széles körben propagáltak a termelés újítói, a mérnökök és más műszaki dolgozók körében. Valamennyi műszaki könyvtárban könyvkiállítást rendeztek. A könyvtárak dolgozói előkészítő értekezleteken tájékoztatták a résztvevőket az ankét tárgyalási rendjéről.

Az ankétot a kőolajipari dolgozók otthonában tartották meg. Nagy sikerrel folyt le. A könyv egyik szerzője rövid beszámolót tartott. Azután szólaltak fel a kőolajipari munkások, a kőolaj mesterei, mérnökök, akik általában jól fogadták a könyvet, de egyúttal rámutattak egyes hiányaira is. Az ankét résztvevői sok fontos észrevételt tettek és sok értékes javaslattal szolgáltak a szerzőknek, akik felszólalásaikban hálásak voltak az elvtársias kritikáért. Az ankét gyorsírással felvett jegyzőkönyvét elküldték a könyvkiadó hivatalnak is. A könyvtár nem sokára levelet is kapott a Gosztoptechnizdat (Állami fűtéstechnikai kiadó) vezetőjétől, Ljovov elvtárstól, aki rámutatott arra, hogy »az ankét anyagának elvi jelentősége van és nagyon értékes a kiadó további munkájában, tanulságait fel fogják használni a munkások részére szóló könyvek megírásánál és kiadásánál.«

Az ankét a bakui műszaki könyvtárak gyakorlatát illetően módszertani szempontból jelentős volt.

A második ankét 1952. június elején folyt le Blagovidov I. F. és Szpektor S. S. »Kőolajfeldolgozó gyárak üzembehelyezése« című könyvről (Azneftizdat, 1951.).

A konferencián való részvételre meghívták a kőolajmunkások tudományos mérnök-technikai egyesülete részlegét (NITO) is.

Az előadást a könyv egyik szerzője — Szpektor S. S. — tartotta. Tizenegy dolgozó bírálta a könyvet. Ezt a kiadványt is kedvezően értékelték.

A vállalatok és gyárak műszaki könyvtárai most már aktuális könyvek megvitatására is készítenek elő olvasóankétokat. Olyan könyveket választanak ki, amelyek az új technikát, a haladó termelési tapasztalatokat propagálják. Érdekes például a Kőolajfeldolgozó Tudományos-kutató Intézet könyvtára olvasóankétjének tapasztalata, melyet Picsuglin A. P. »A kőolaj első lejárása berendezésének kezelője« c. könyv megvitatására rendezett. Az ankétot a Saumjan Sz.-ről elnevezett Kultúrpalota szakszervezeti könyvtára a kőolajlejáróló gyár műszaki könyvtárával együtt folytatta le.

A könyvtárak rendszeresen szerveznek könyvkiállításokat az újítók tapasztalatairól szóló könyvekről és a kiállítás anyagába beillesztik a könyvismertetésekkel. Ezeknek nagy sikerük van. Az első könyvismertetést a Központi Könyvtár tartotta egy gyárban. Ennek a könyvismertetésnek a tervét az olvasóaktívával és a NITO-részleggel együtt állították össze, a kőolajfeldolgozásról szóló tizenegy újabb mű anyagából.

A technikai részleg főmérnökét, a könyvtár egyik olvasóját, Kardas I. M.-et bízta meg a könyvismertető előadás előkészítésével és vezetésével.

A Központi könyvtár és a NITO részleg minden intézkedést megtett, hogy a *termelés élenjáróit egytől-egyig bevonják a tervezett rendezvénybe*. A könyvismertetés élénk eszmecsere-t váltott ki. Kardas elvtárs beszámolója után heten szólaltak fel, akik hozzászólásaikkal kiegészítették az előadottakat, sok bírálómegjegyzést tettek az ismertetett könyvek egyik-másikára. Ezt a szóbeli ismertetést az »Azneft« központi könyvtára feljegyezte, sokszorosította és megküldte a műszaki könyvtáraknak.

A műszaki irodalom propagandájának érdekes formáját alkalmazzák a kőolajipar tudományos-kutató intézetének könyvtárai.

Azerbajdzsánban az utolsó években szélesen bontakozott ki a tudomány és termelés közti alkotó kapcsolat és tevékeny együttműködés mozgalmá. A tudományos dolgozók százai kötődtek szerződést az üzemi dolgozókkal a legújabb technika bevezetése és a kölcsönös segítségnyújtás érdekében. Az intézetek tudományos-technikai könyvtárai, aktívájukra támaszkodva, nagy propagandát fejtettek ki az ipartelepek és gyárak haladó tapasztalatairól szóló irodalom terjesztése körül. Így a »Giproalmaznefti« tudományos-technikai könyvtára segít az intézet tudományos dolgozóinak megvalósítani a tudomány és termelés közötti kapcsolatot és népszerűsíteni az újítók tapasztalatait. A könyvtár több könyvismertető előadást szervezett, melyeket magasképzettségű szakemberek tartottak meg. *Babaljan*, a műszaki tudományok kandidátusa ismertette a talajtanalumányozás kérdéseiről szóló irodalmi újdonságokat. Részletesen foglalkozott minden könyvvel, rámutatott a legfontosabb fejezetekre és a bennük lévő hiányosságokra. A könyvismertetés eredményeképpen ez iránt az irodalom iránt fokozott érdeklődés nyilvánult meg.

A legjobb termelés-technikai könyvekről és folyóiratcikkekről a munkások között beszélgetéseket is rendeztek.

A mechanikai gyár könyvtára az olvasóaktíva segítségével rendszeresen tart beszélgetéseket a könyvekről. *A beszélgetések a műhelyekben folynak le.*

A vizsgálat egész ideje alatt több mint 100 csoportos beszélgetést és felolvasást tartottak. Ennek a munkának eredményeképpen emelkedett a haladó tapasztalatokkal foglalkozó irodalom kölcsönzése. Jelentősen megnőtt az olvasók száma a könyvtárakban.

Egyes könyvtárak albumban gyűjtik össze a kőolaj híres mesterei, *Fatkuljev*, *Abdulajev* és más termelésben élenjárók munkamódszereivel foglalkozó cikkeket és megnyilatkozásokat.

Az újítók legjobb tapasztalatainak szemléltető propagandájában jelentékeny helyet foglalnak el a könyvkiállítások. Ezeknek a témáját az üzemek technikai osztályával beszélük meg.

A vizsgálat ideje alatt a technikai könyvtárak 65 könyvkiállítást rendeztek és ezekről a kiállításokról 1500 könyvet és folyóiratot kölcsönöztek ki.

A műszaki könyvtárak dolgozói kiutaznak az üzemekbe új olvasók toborzására. *A könyvtárosok beszélgetnek az újítókkal, ajánlják nekik a műszaki irodalom újdonságait, bevonják őket a könyvtárba*. A termelés élenjárói részére megszervezik a tanácsadást szakemberek közreműködésével, a termelés-technikai könyvekkel való munkára vonatkozólag.

Műszaki könyvtáraink munkagyakorlatában nagy helyet foglal el a bibliográfiai tájékoztató. Az »Azneft« központi tudományos-technikai könyvtára havonta annotált bibliográfiai bulletint ad ki, melyben a kőolajról szóló új könyveket és cikkeket ismeretik. Ennek a bulletinnak és az ajánló bibliográfiai anyag felhasználásával a műszaki könyvtárak rendszeresen tájékoztatják olvasóikat a könyvújdonságokról és a részükre szükséges irodalomról.

Az olvasóknak adandó írásbeli és szóbeli bibliográfiai tájékoztatást nagyban segíti az Azneft központi könyvtárának bibliográfiai apparátusa, mely társadalompolitikai és kőolajtechnikai nyomtatott bibliográfiákból, folyóiratokból, tematikai katalógusokból áll. Ezekben a tematikai katalógusokban a termelés élenjáróinak, — az újítók tapasztalatairól szóló irodalmat foglalják össze. A könyvtár tájékoztató szolgálata, az üzemek és intézmények legkülönbözőbb kérdéseire felel.

Ilyenformán az azerbajdzsáni kőolajfeldolgozó ipar könyvtárai — felhasználva munkájukban a termelés élenjáró és újítói kiszolgálásának különböző formáit és munkamódszereit (olvasóankétek, könyvismertető előadások, csoportos beszélgetések, tanácsadások, felolvasások, tematikai kiállítások, tájékoztatások stb.) el is érték a dolgozók szakszerűbb könyvellátását.

Oniscsenko elvtárs, egyik gyár könyvtárának aktív olvasója, a technikai könyvtár dolgozóinak 1952. április 7-i csoportülésén a következőket mondta: »A mi gyári műszaki könyvtárunk szakemberek segítségével nagy segítséget nyújt az újítóknak azzal, hogy ajánlja nekik a szükséges irodalmat. Nem egyszer beszélgettem a munkásokkal könyvekről. Egy ilyen beszélgetés következtében gyárunk egy munkása, *Izmailov* elvtárs a fém gyorsfeldolgozásának új módszerét alkalmazta és ezzel a gyárnak 150 000 rubelt takarított meg, de megtakarított egyúttal 100 tonna fémét is.«

Egy másik olvasó, *Rodin* elvtárs sztahanovista, a termelési munka élenjáró módszereitől szóló irodalmat tanulmányozva, elszájtította a termelési munka élenjáró módszerét és sok észszerűsítő javaslatot tett, melyek a gyárnak 100 ezer rubel megtakarítást hoztak.

Azerbajdzsán műszaki könyvtárainak azonban meg kell erősíteniök a könyvvel való tömegmunkájukat, el kell juttatniök a könyvet minden köolajmunkáshoz.

MANGASZAROVA

Látogatás a jászberényi Járási Könyvtárban

Valamikor innen, a jász-kun kerületek székvárosából és székházából intézte *Kossuth* 1849. április 4-én kiáltványát az Alföld népéhez, Ceglédre és Kecskemétre. Innen a XIX. század eleji hóbasüppedt Jászberényből indult el — mint Naplójában megírta — Déryné, a magyar színművészet dicsőséges és rögös útján. De a kiegyezés óta maga a város bizony kulturális tekintetben is elhanyagolt maradt. Egyetlen nyilvános, városi könyvtárban az egykori úri középosztály igényeinek megfelelő *Pekár Gyula*, *Herczeg Ferenc*, *Rákosi Jenő*, *Erdős René*, *Courths Mahler* regények, könyvek sorakoztak, azonkívül még néhány hitbuzgalmi egyesület folytatott könyvkölcsönzést. Ez, meg az úri kaszinó soha nem olvasott könyvtára jelentette akkor az úgynevezett kultúrát Jászberényben. A felszabadulás óta azonban a 28 000 lakosú városban gyökeres, valóban mélyreható változás történt. A gazdasági és társadalmi életben a fordulat éve jelentette a változást. Nagy üzemek építése indult meg; a mezőgazdaságban pedig több helyen rátértek a föld korszerű, termelőszoövetkezeti megművelésére. A munkásosztály hatalomra jutása biztosította a város kulturális életében végbemenő, forradalmi változásokat is.

A városi könyvtárból átalakult Járási Könyvtárt a Városi Tanácsházban találjuk meg, ahol két utcára nyíló helyiséget foglal el. Az iroda és a raktár az udvarra nyílnak. Mindjárt a belépéskor jólesően látjuk a szép rendet, praktikus könyvtári berendezést, a polcokról kinyúló falakokon elhelyezett lámpákkal a könyvek fölött, ami mind társadalmi munkában lésszült. Az olvasóterem is csinos asztalaival, szépen, mindenkinek láthatóan elrendezett újságjaival és folyóirataival, nyugalmas olvasásra és gondolkodásra készítő csendjével igen jó hatást tesz. Az irodai rész is rendez, szép, tiszta; itt megvan a szakmai továbbképzéshez szükséges anyag, nem hiába készül levelező hallgatónak a könyvtáros főiskolára a könyvtár vezetője. A raktár jól őrzött könyveivel, és a kiszállásokhoz szükséges motorkerékpár szerelőhelye, az egész külső »helyszíni szemle« jót ígér a vizsgáló szemnek.

A katalógust, mely a 7-es rendszeren épült, jó rendben találjuk. A marxizmus-leninizmus, *Marx*, *Engels*, *Lenin*, *Sztálin*, *Rákosi* művei után a szépirodalom, stb. műfajok és abc szerint, az olvasók számára jól megközelíthetően, rendezve és elhelyezve. A járási könyvtárvezető, *Varga Antal* azelőtt a felszabadulás előtt szerelő volt, majd a felszabadulás után népművelési előadó Jászberényben. Könyvszerelő, művelődő, gondolkodó munkás ember, akinek magának is többszáz kötetes könyvtára volt munkája keresésen keresett filléreiből. Rajta kívül egy szervező könyvtáros, egy adminisztrátor, egy hivatalosság, négyöt állandó aktívával — összesen kb. 20 aktív van — látja el a könyvtár munkáját: Az ifjúsági aktívák egyrésze, utcánként beosztva, a könyvekkel felkeresi a lakosságot, ismerteti egyes könyveket, rámutat, hogy mennyi sok hasznos dolgot lehet tanulni egyes könyvekből és egyben felkéri az illetőket, hogy iratkozzanak be a könyvtárba.

A könyvtárhoz 8 fiókkönyvtár tartozik, négy a városban, és négy a tanyákon. A járásban 24 könyvtár tartozik a könyvtárhoz. A szervező könyvtáros éppen ilyen személyes látogatást végzett falun, ellenőrizve az ottani könyvtárost. A falusi népkönyvtárosok különben be-be jönnek egy-két napi gyakorlatra a járási könyvtárba. Tanfolyamok Szolmokon vannak, a megyei könyvtárvezető különben is rendszeresen segíti az elvtársakat. Módszertani szakértelvezetek havonta egyszer vannak, amelyeken a függetlenített könyvtárosok vesznek részt s amelyeken rendszeres tapasztalatcsere alakult ki.

Ankétokat, könyvismertetésekét sűrűn tart a jászberényi Járási Könyvtár. Legutóbb ankét volt Jászapátin az *Urak, papok dőlőjét...* című, irodalmunk antiklerikális